

Verslag excursie naar het Lauwersmeer dd. 16 tem 20-11-2011

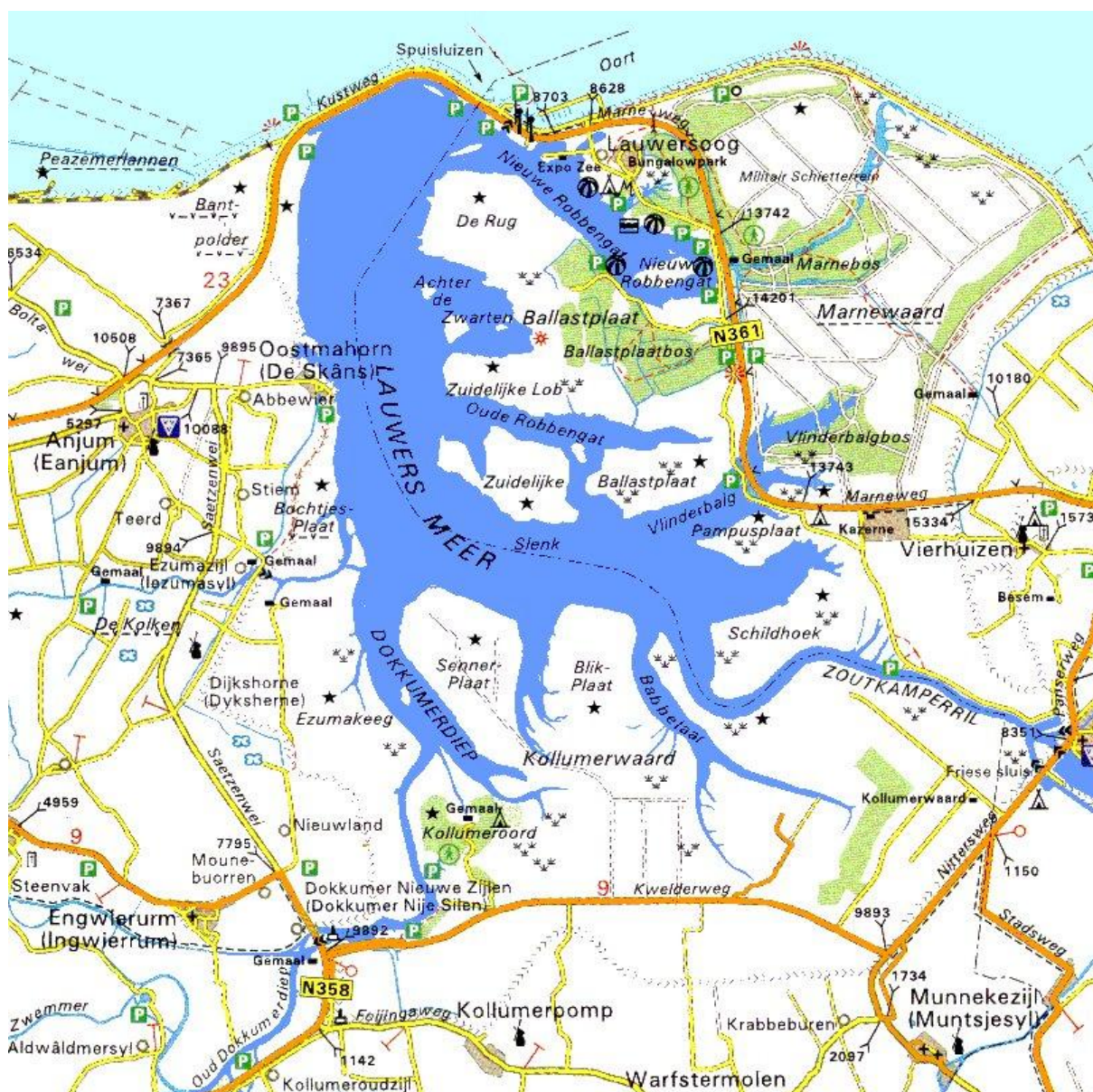
Deelnemers:

Johan Debuck (captain), Patrick Keirsebilck, Geert Dewispelaere, Luc Van Paemel, Kristof Hurtekant, Marc Nollet, Eric Van Colenberghe, Wilfried Pattyn, Jef Vandewater, Isabelle Bossuyt, Romain Deloof en Jan Swimberghe

Achterna gereisd: Karina Samyn en Kris Melis

Verblijf:

“Ald Syl” bij onze gastvrouw Nel Drewes (Kokkenel), Wouddijk 1 te 9291 Kollum (NL)

Woensdag 16 november 2011

Even voor 19 uur werden vlug alle materiaal en de deelnemers verdeeld over de 4 wagens, zodat we bijna stipt vertrokken. Het Lauwersmeer ligt onder normale omstandigheden toch een 4-tal uur rijden van de gekende randparking. De verwachtingen waren zoals steeds hoog gespannen: veel waarnemingen, prachtige natuurwaarden, mooi weer en gezellige avonden.

Toen we Maldegem naderden kregen we voor de eerste maal een natuurfenomeen voorgeschoteld, dat zoals later bleek dagelijkse kost zou worden, nl. mist maar dan met de kwaliteit van "dikke erwtensoep". Johan deelde ons koeltjes mede dat dit niet voorziene omstandigheden waren en het weleens wat langer kon duren. Gelukkig was er van de mist voorbij Antwerpen niks meer te bespeuren zodat we toch op tijd bij onze Kokkenel arriveerden, ondanks een 30-tal te nemen ronde punten in de laatste kilometers. Alles werd vlug uitgepakt, de kamers verdeeld en de te volgen strategie voor de komende dagen besproken bij een gloeiende houtkachel, volle flessen en dito glaasjes.

Donderdag 17 november 2011 (meteo om 9pm: mist – +6°C)

Wat doet een nieuwsgierig ornitholoog de eerste morgen bij het ontwaken: door het venster kijken en proberen om op het omliggende landschap een eerste blik te werpen. Een dikke, zeer dikke mist had alles netjes weggestopt. De eerste confrontatie met de omgeving was bijgevolg een grote ontzuivering en beloofde niet veel goeds voor de komende uren en/of dagen. Gelukkig had Kokkenel ons een onbeschrijfelijk lekkere en uitgebreide ontbijttafel klaargezet. Buiten ons overvol ontbijtbord zagen we Winterkoninkje, Roodborstje, Merel, Koolmees, Huis- en Ringmus in haar tuin rondscharrelen.

In het bosje vlak achter ons logement werden er een 3-tal Houtsnippen opgestoten, terwijl ergens hoog boven de mist het gehak van Kol- en Grauwe ganzen te horen waren.

Wegens de dikke mist, besloten onze gids Johan en assistent Patrick terug te vallen op plan B en eerst Ezumakeeg te bezoeken, waar een pracht van een schuilhut – dixit Johan – staat. Onderweg zagen we toch nog een Blauwe reiger, veel Brandganzen en 3 Reetjes. Gelukkig wist onze captain deze schuilhut staan want vanop de weg was deze gewoonweg onzichtbaar. Hier hoorden we Watersnip, Rietgors en zagen de silhouetten van 3 Brilduikers, 3 Bergeenden, 6 Pijlstaarten, een vrouwtje Middelste Zaagbek, Wilde en Kuifeenden, Kieviten, Goudplevieren, Graspieper en een Waterspitsmuis (?).

Vervolgens reden we – op den "tast" zoals ze in Brugge en omstreken zeggen – naar Peazemerlannen. Hier zaten enorme bendes Bonte Strandlopers, een 30-tal Kluten, 3 Zilverplevieren, 5 Tureluren, 2 Pijlstaarten en enkele Steenlopers. Plots zeilde een prachtig vrouwtje Blauwe Kiek over. Onze gids Johan gaf hier de uitleg over de determinatiekenmerken van de Oeverpieper, een typische wintergast aan de kust dit in tegenstelling tot de Waterpieper, die meer het binnenland verkiest als overwinteringsplaats. Volledigheidshalve noteren we hier ook de klassieke meeuwensoorten.

Een koppige mist stuurde ons van Nes naar Wierum. In de polders rond Wierum zaten een 150-tal Rotganzen, enorme aantallen Brandganzen met ertussen 6 Toendrarietganzen. Hier werden we voor het eerst geconfronteerd met een prachtig, volwassen mannetje Ruigpootbuizerd. Duidelijk was de witte, duidelijk afgelijnde gebandeerde staart te zien.

In de namiddag – de mist was gelukkig een klein beetje om ons hoofd verdwenen – wandelden we op de dijken rond 't Schoor in Wierum. Na een poosje zoeken had Johan eindelijk de beloofde soorten in 't vizier: een groepje van een 60-tal Sneeuwgorzen (in 't Fries: snwgrzen) en een 40-tal Strandleeuweriken, waar we later nog plezier aan zouden

beleven. Verdere waarnemingen waren een Egel, 2 overtrekkende Grote Lijsters, een Groenpoot en wat Goudplevieren.

Tegen de “vroeg” avond trokken we naar het haventje van Lauwersoog. Hier zwommen 3 vrouwtjes Eider, 1 vrouwtje Topper, 1 Fuut, 1 dodaars, wat Aalscholvers en een grote, dikke Grijs Zeehond. Tussen de basaltblokken scharrelden wat Steenlopers en Scholeksters. Op onze terugweg vloog er nog ter hoogte van Anjum 1 Sperwer voorbij en was de mist terug van de partij: boeken dicht dus!

Daarop volgde de eerste van onze oergezellige avonden bij onze Kokkenel. Eerst werd met één of meerdere borreltjes, al dan niet homemade, de gespote soortenlijst opgesteld rond de houtkachel. Vervolgens werden we culinair verwend met een complete 3-gangenmenu en daarna was het “quiztime”.

Vrijdag 18 november 2011 (meteo 9 pm: mist – +4°C)

Bij het opstaan kregen we krak hetzelfde scenario als de vorige dag: mist, mist en nog eens mist. Bepaalde deelnemers dreigden zelfs hun reisgeld bij Mergus terug te eisen indien dit zo langer bleef dichtslibben. Gelukkig was Nel er terug met haar onovertrefbare ontbijttafel. Ter plaatse bij Ald Syl zagen we Heggenmus, Grote Bonte Specht en 1 Buizerd.

Johan besloot eerst de uitkijktoren de Pomp, gelegen op de “bult”, te bezoeken bij Kollumerwaard. Onderweg passeerden ons 2 Sperwers, er zat eveneens 1 Roek op een weide.

Gelukkig ligt het water van het Blikplaatgat vlakbij dit uitkijkpunt zodat we toch tussen de mist volgende waarnemingen deden: 2 Wilde Zwanen, een koppeltje Krakeend, een mannetje Brilduiker, Wintertalingen, Smienten en wat Tafel- en Slobeenden. Waterral en Watersnip konden we enkel horen. Een statige mannetje Blauwe Kiek zweefde eveneens voorbij.

In het aanpalend bos noteerden we een 30-tal Putters, Pimpel-, Kool- en Matkopmezen, Goudhaantjes, Boomkruipers, Roodborstjes, Winterkoninkjes, Vinken en een Grote Bonte Specht, die vrolijk tussen de takken foerageerden. Plots was alle rust en plezier voorbij door een jagende Sperwer.

Op de terugweg viel – ondanks de dichte mist – toch nog een prachtige Ruigpootbuizerd in ons vizier.

Vervolgens reden we naar de vogelkijkhut aan het Jaap Deensgat. Onderweg zagen we een 35-tal Wilde Zwanen – waaronder 8 juvenielen – op bijna elke weidepaal zat er wel een Buizerd, dit tot groot genoegen van onze Romain. Verder passeerden hier ook 1 Ruigpootbuizerd, enkele Torenvalken, 1 Witgatje, 1 Blauwe en 1 Grote Zilverreiger de revue. In de rietkraag langs het pad naar de kijkhut keken we minuten lang naar 2 Baardmannetjes en 1 Baardvrouwje, die dankzij de moderne ornithologische lokmiddelen te zien waren tot op enkele meters afstand. Ondertussen was er boven ons eveneens een ijsgors gepasseerd. In de grachtkant lag de plukplaats van één of andere roofvogel. Na een lange en diepe studie kon Romain uit dit hoopje veren een Waterral determineren.

Rond 11h30 zaten we in de kijkhut met een langzaam optrekkende mist. Hier zagen we 2 Kleine Zwanen, 1 Knobbelzwaan, 4 Waterpiepers en een 7-tal foeragerende Watersnippen. Eveneens kwam er solo een Kramsvogel overgevlogen.

Na onze lunch stapten we de Elzenbeplanting rond het militair domein van de Willem Lodewijkskazerne af op zoek naar Sijsjes en soortgenoten. Achteraan de kazerne zat een prachtig mannetje Ruigpootbuizerd in een duindoorn. Buiten een Gaai, volgens de laatste ANWB-gids geen Vlaamse meer, vielen er geen Sijsjes te bespeuren.

Langs de weg naar het weekendverblijfpark “Achter den Zwartten” lagen er enkele plasjes en uitgestrekte duindoornmassieven. Op één plasje kwam er plots een mannetje Nonnetje ingedoken, maar die vloog onmiddellijk terug op. Verder zagen we nog een IJsvogel, vrouwtje Blauwe Kiek en voor de vlugge vogelaars een Klapekster.

Van op de uitkijktoren hadden we eindelijk een prachtig zicht op de schorre. Op 2 paaltjes in de verte zaten 2 Slechtvalken en op het slib foerageerden tal van steltlopertjes en ganzen. Plots vlogen er een paar duizend vogels alarmerend kriskras op ... dit kon maar één oorzaak hebben: een majestueuze juveniele Zeearend kwam even de boel verstoren.

Op de terugweg door het “kampeerbosje” zagen we nog 1 Havik, 1 Appelvink, wat Groenlingen, Vinken, Zanglijsters en 1 Blauwe reiger.

We reden vervolgens terug naar Ezumakeeg, onder een eindelijk stralende zon. Johan kreeg plots, hoog boven zijn wagen, een Velduil in zijn arendsblikveld. Het leek wel of deze vogel door Mergus was gesponsord. Minutenlang konden we genieten van zijn prachtige

zweefvlucht, afgewisseld met enkele baltscapriolen. Iedere deelnemer zal nu wel voor eeuwig en altijd de veldkenmerken in zijn "koppie" hebben. Deze uil zette zich op een weidemaal vlakbij onze wagen, zodat Patrick er bijna een "pasfoto" kon van nemen. Op de uitgestrekte waterplas voor de kijkhut (in 't Fries: Sylkajut) kwamen 's avonds duizenden Brandganzen neerstrijken om er te overnachten zodat ze niet verrast konden worden door predatoren, vnl. de Vos.

Voor de kijkhut zaten o.a. Grote Zilverreigers, Watersnippen, massa's Kieviten, Goudplevieren, Smienten, Slobeenden en Wintertalingen. Plots ontstond er terug enorme paniek, alles vloog op in dichte wolken heen en weer, met een hels lawaai. De oorzaak voelden we aan onze tenen, een prachtig volwassen mannetje Zeearend kwam recht op ons afgevlogen. Het moet toch een kick geven als iedereen zo voor je vlucht! In een volgend leven kom ik zeker niet als Winterkoning terug ... op zijn minst ga ik voor Slechtvalk!

Tegen de avond begonnen er van alle kanten grote formaties van honderden Brandganzen, luid keffend over te vliegen tegen een prachtig roze lucht, met een opmerkelijk vlug ondergaande zon. Voor zover het nog zichtbaar was, zat deze watervlakte zeker vol met duizenden Brandjes. Vlak achter ons was de door Mergus gesponsorde Velduil nog volop aan het jagen.

Even werd de telescoop op Jupiter gezet en tot ieders verbazing wist Isabelle ons losjes uit haar pols te vertellen dat er 4 maantjes rond deze planeet cirkelen. Deze Galileïsche manen

hebben de prachtige naam van Io, Europa, Ganymedes en Callisto en werden ontdekt op 7 januari 1610 door uiteraard Galileo Galilei. Isabelle, ik moet je helaas melden dat ik er ondertussen ook wat heb bijgevonden. Ze komen wel niet uit mijn losse pols maar uit mijn zoekmachine. In mei 2001 waren reeds 12 manen bekend en in 2004 reeds 65 exemplaren!

Langzaam maar zeker daalde onze mist terug neder zodat we vlug besloten de houtkachel van Kokkenel op te zoeken. De schitterende avond kan kort worden samengevat: hartversterkers uit piepkleine glaasjes met als gevolg minder volle flessen, de opmaak van de soortenlijst, een 3-gangen menu en – volgens sommigen – een onovertroffen quiz. Na 2 quizreeksen bleven de “Stokers”, d.w.z. de groep die zich bijna in de houtkachel nestelde, op kop.

Zaterdag 19 november 2011 (meteo 9pm mist – +4°C)

Als jullie de meteo lezen moet ik niet vertellen, dat de kans er dik in zat dat Mergus serieus in zijn kas zou moeten zitten wegens klachten over de zichtbaarheid. Vogels spotten doe je nu éénmaal beter bij helder weer. Gelukkig bracht het ontbijt van onze Nel enig soelaas en vol goede moed vertrokken we naar “Friesland Buitendijks”. Tussen de Waddenzee en deze hoge dijken bevinden zich graslanden, waar voornamelijk schapen op grazen. Opmerkelijke landschapselementen zijn de overal verspreide, ronde en opgehoogde kralen met een diameter van ca. 30 meter, met binnenin een plasje met zoet water. Bij stormtij zoeken de schapen hierin bescherming. Ditmaal hadden we meer geluk: vanaf 11 uur scheen de zon op volle kracht.

Hier zagen we vooral een 10-tal Toendrarietganzen, massa's Goudplevieren en andere kleine steltlopers. Veel roofvogels werden eveneens opgemerkt zoals een juveniele Blauwe Kiek, Torenavalk, 2 Slechtvalken, veel – maar dan ook veel – Buizerds en menig Ruigpootbuizerd. Tevens vlogen er ook wat Veld- en Strandleeuweriken, Watersnippen, Gras- en Oeverpiepers en 2 IJsgorzen over. Overal zaten er grote groepen Brandganzen, met daar tussen – volgens plaatselijke info – een Roodhalsgans. Helaas bleef dit dier voor ons onvindbaar.

Na de lunch vertrokken we naar 't Schoor terug op zoek naar onze Snwgrzn (in't Nederlands: sneeuwgorzen) en Strandleeuweriken. De slikvlakte voor het dijkje zat vol met duizenden steltlopers vnl. Bonte Strandlopers, Tureluren en Wulpen. Eén onverlaat van onze groep haalde er eveneens wat Rosse Grutto's uit en dit om onze soortenlijst wat aan te dikken! Verder zagen we nog Oeverpiepers, Rotganzen, Smienten en de klassieke roofvogels zoals Slechtvalk, Sperwer en een vrouwtje Blauwe Kiek.

Na een korte wandeling had Johan uiteraard de Sneeuwgorzen en de Strandleeuweriken onmiddellijk gevonden. Ze zaten vlak naast het dijkje in een met prikkeldraad omsloten perceeltje. Een plaatselijke vogelaar was met zijn bevallig liefje eveneens deze vogels aan het zoeken. Johan maakte hen er attent op dat de vogels zich vlak achter hen bevonden en niet op de slikvlakte waarop hun kijkers gericht waren. Friezen zijn nu éénmaal vriendelijke mensen en Johan werd ogenblikkelijk uitgebreid bedankt.

Toen voltrok zich een waar ornithologisch drama, waarover de “Fryslan Courant” in haar editie van maandag 21 november 2011 op de voorpagina het volgende bericht publiceerde met als titel:

“Uitputting van onze wintergasten dient zwaar bestraft!”

We lezen het volgende:

“Vorbije zaterdag zaten een groepje snwgrzn en strndlwrkkn binnendijks te foerageren op een door prikkeldraad omsloten perceel. Een vogelfotograaf klom over deze draad om deze zeldzame wintergasten nog dichterbij te kunnen benaderen. Deze vogels werden plots zeer ongeduldig en vlogen heen en weer. Toevallig was onze vogelwachter Fyske en zijn vriendin Sloerke ter plaatse. Fyske kon na een tijdje vaststellen dat deze vogels oververmoeid raakten en bepaalde exemplaren de uitputting nabij waren. Hij riep verschillende malen naar de indringer en gebod hem onmiddellijk het perceel te verlaten. Deze onverlaat gaf totaal geen gehoor aan het gebod van Fyske. Toen klom Fyske over de afsluiting om deze indringer op zijn plichten als natuurfotograaf te wijzen. Na een afmattende spurt, waarbij onze Fyske zelfs zijne schoen in het slijk verloor, stond hij plots voor een 4-tal collega’s van deze fotograaf. Fyske trok zijn legimitatiekaart en vroeg naar de identiteit van de indringer. Hij werd gewoon weggehoond door deze “natuurlijke liefhebbers” die blijkbaar uit Vlaanderen kwamen. Fyske nam nadien contact op met de plaatselijke marechaussée, doch de Vlamingen waren reeds verdwenen.”

Moraal van het verhaal: je vogelt beter “buitendraads” in groep, dan solo “binnendraads”.

Eén soort ontbrak nog op onze menu, nl. Fratertjes die we eventueel konden vinden aan de Peazemerlannen. We arriveerden rond 16 uur en kregen hier echt een apotheose. Een 4-tal Velduilen zweefden gedurig over de vlakte, één kwam zelfs bovenop de dijk zitten. Ze lieten zich benaderen tot ca. 30 meter. Helaas begon de mist terug deze schorre te vullen. Uiteindelijk zagen we toch nog een heen en weer vliegende groep van ca. 160 Fraters.

Onze gids stelde voor nog een laatste maal naar de uitkijkheuvel De Pomp te gaan, daar er nog geen Roerdomp op onze lijst voorkwam. Marc bleef bij de geparkeerde wagens als privé-bewaker, daar er daags voordien enkele ongure kerels op auto-inspectie waren geweest via de voorruit. We gingen ondertussen naar de uitkijkheuvel "De Pomp" en testten onderweg de pas verworven walkie-talkie's, die van prima kwaliteit bleken te zijn. Op het water zagen we nog volgende soorten: Kleine Zwanen, Grote Zilvereigers, Dodaars, Wintertalingen en in de bosjes wat Groenlingen en Kneuen. Tevens werden boven het onmetelijk rietmoeras een 2-tal Ruigpootbuizerds genoteerd, waarvan één exemplaar midden de rietvlakte landde. Tot grote spijt van Romain, bleken de Roerdampen niet thuis. "Jullie moeten meer geduld hebben" was zijn advies.

We trokken naar Kokkenel voor ons laatste avondmaal. De houtkachel gloeide, sommige flessen waren meer dan halfleeg en de soortenlijst klonk op tot 101. Dit maal kregen we een heuse "gerookte" visschotel geserveerd. De quizmaster stelde zijn laatste schitterende vragenreeks en de eeuwige roem werd uitgereikt aan het team "De Stokers" uit Oedelem en omstreken.

Zondag 20 november 2011 (meteo 9pm volop zon – +10°C)

Je zult het maar meemaken: Aurora wuifde ons treiterig uit. Eindelijk kregen we de kans het Lauwersmeer en omgeving in volle glorie te aanschouwen. We zouden een laatste halte maken in Flevoland aan de Oostvaardersplassen. Na een uurtje rijden hoorden we op de radio, dat de Nederlanders werden geadviseerd binnen te blijven wegens ... mist. Inderdaad we zagen bijna geen steek voor onze ogen. Zelfs een Ruigpootbuizerd, die op de middenberm zat aan de Knardijk, had het lastig want we konden hem benaderen tot op enkele meters.

Waarschijnlijk zijn we over de afsluitdijk gereden en arriveerden we in het bezoekerscentrum van de Oostvaardersplassen. Gelukkig zagen we vanuit het raam van dit centrum toch nog van dichtbij een mannetje Nonnetje en een 8-tal Grote Zilverreigers.

Zoals onze grote politici gingen we in spoedberaad, om de komende uren in te vullen, daar we maar 's avonds rond 18 uur terug werden verwacht. Te vroeg thuis arriveren is soms niet altijd wenselijk, dus gingen we voor de 110 soorten.

Uiteindelijk belandden we bij onze vertrouwde Sophiapolder waar we volop genoten – onder een stralende zon – van de klassieke eenden-, ganzen- en steltlopersoorten. De soortenlijst werd nog aangevuld met o.a. Sneeuw- en Nijlgans, Ooievaar, Holenduif, Patrijs, Koperwiek, Groene Specht, Patrijs, Turkse Tortel, Zwarte Kraai en Kauw.

Een plaatselijke vogelaar had Baardmannetjes gespot en gefotografeerd aan het Grote Gat te Oostburg. Onze fotografen probeerden met alle technieken deze vogels te verleiden, maar helaas. Wel zagen we hier Kemphanen, Tureluurs en Bontbekplevieren.

Tevreden waren we terug rond 18 uur aan de randparking met een lijst – zij het met enig trek- en duwwerk – van 112 gehomologeerde soorten. Niemand opperde nog het idee om gerechtelijke stappen te ondernemen tegen Mergus.

De ganse groep bedankte nogmaals Johan voor de prachtige voorbereiding, de excursies ter plaatse en het schitterende logement. De mist zullen we hem maar vergeven. Ook wil ik nog in 't bijzonder onze Kokkenel bedanken, we komen zeker terug!

Brugge, 21-12-2011

Jan Swimberghe

(Foto's van Patrick Keirsebilck, Eric Van Colenberghe en Marc Nollet)